

Elektronické informační zdroje (VIKBA25)

8. Bibliografické reference a citační software

Martin Krčál

Bibliografické reference

Bibliografická reference

- info o dokumentu, který autor použil při psaní své práce
- forma (často standard)
- citace = citát!!!
  - ❖ doslovné uvedení cizího výroku nebo textu ve vlastním dokumentu

Proč citujeme

- zpětné ověření uvedených tezí
- získání širšího kontextu k popisované problematice
  - ❖ možnost uvedení čtenáře do souvislostí
- ochrana intelektuálního vlastnictví a autorských práv

Citační etika

- intelektuální vlastnictví ⇒ ochrana AZ
- povinnost zveřejňovat všechny materiály, které jsme použili
- citace přesné a přehledné
  - ❖ zpětná dohledatelnost pramenů
  - ❖ slušnost vůči autorovi

Chyby proti citační etice

- citování díla, které autor při práci nepoužil
  - ❖ citování kapacit z oboru, i když nemají žádnou souvislost s tématem díla
- necitování díla, které bylo použito
- autocitace
  - ❖ citování ostatních vlastních prací bez zřejmé souvislosti s novým dílem
- nepřesné citování
  - ❖ znemožňuje identifikaci a dohledatelnost

Citační styly

■ ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2

- ❖ česká verze mezinárodních norem

■ APA

- ❖ pro potřeby American Psychological Association
- ❖ psychologie + další příbuzné obory

■ MLA

- ❖ humanitní obory (např. jazykověda), manuál v [PDF](#)

■ Chicago

- ❖ společenské vědy,
- ❖ popisuje také citování VŠKP

Citační styly

■ Harvard

- ❖ citační styl Harvard Bussiness School

■ Vancouver

- ❖ pro časopisy z oblasti lékařství, biomedicíny, lékařských technologií apod., manuál v [PDF](#)

■ AMA

- ❖ citační styl American Medical Association
- ❖ pro lékařství a biologii, manuál v [PDF](#)

■ CSE

- ❖ citační styl pro přírodní vědy

E-kniha

- Kratochvíl, J. a kol. Metodika tvorby bibliografických citací. Brno, Masarykova univerzita, 2010.
  - ❖ e-kniha dostupná zdarma v IS MU
  - ❖ popis hlavních citačních stylů

Citační software

Co je citační SW?

- = Reference management software/system
- správa citací
- funkce
  - ❖ vkládání/import záznamů (z DB)
  - ❖ export do citačních stylů, tvorba bibliografií
  - ❖ vyhledávání
  - ❖ nově funkce Webu 2.0

Zdarma dostupný SW

■ ZOTERO

zotero

- ❖ rozšíření do Firefoxu
- ❖ umí získávat bibliografické údaje přímo z webové stránky
- ❖ sdílení a export citací

■ Connotea

 Connotea

- ❖ systém pro správu odkazů z internetu a profi DB
- ❖ citace lze tagovat a sdílet

■ CiteULike

citeulike

- ❖ systém pro správu citací
- ❖ možnost doplnění FT, tagování, sdílení, RSS
- ❖ podpora všech významných citačních stylů
- ❖ ale nepodporuje ISO 690

Placené systémy

■ RefWorks

- ❖ jeden z nejkvalitnějších citačních softwarů dostupných online
- ❖ vytváří Proquest
- ❖ klasická správa citací + přímý import ze všech významných komerčních DB, export do různých citačních stylů

■ EndNote Web

- ❖ Thomson Reuters
- ❖ správy citací, podpora různých typů dokumentů a citačních stylů
- ❖ nepřímý import z profi DB (přes externí soubory)
- ❖ dostupný na MU

Placené systémy - desktopy

■ ProCite

ProCite®

- ❖ Thomson Reuters
- ❖ desktop verze (nutná instalace, trial)
- ❖ pro profesionály

■ Reference Manager

Reference
Manager

- ❖ Thomson Reuters
- ❖ desktop (nutná instalace, trial)
- ❖ umožňuje hledat FT záznamů na internetu nebo v DB
- ❖ umožňuje sdílet databázi citací více uživateli

Placené systémy - desktopy

■ Biblioscape

- ❖ desktop, server verze
- ❖ propojení s katalogy univerzit
- ❖ možnost připojit FT (PDF, HTML)
- ❖ psaní textů přímo v programu
- ❖ publikování na webu

■ Bibliographix

- ❖ pro malé projekty verze Lite zdarma
- ❖ podpora různých citačních stylů
- ❖ tvorba bibliografií
- ❖ automatické vyhledávání podobných citací

Další citační SW

■ BibTEX

- ❖ generování použité literatury v prostředí LATEX
- ❖ oddělení obsahu od formy
- ❖ BibShare - plug-in pro Word

■ Bibus

- ❖ open source
- ❖ spolupracuje s BibTEX

■ EasyBib

- ❖ free (MLA), premium (AMA, Chicago)
- ❖ zajímavý import dat (např. WorldCat)

Další citační SW

■ Citation Machine

- ❖ generátor citací
- ❖ dle ISBN
- ❖ MLA, APA, Turabian, Chicago
- ❖ problém s českou literaturou

- info o citování
- generátor citací dle ČSN ISO 690 a 690-2
- 9 modulů
  - ❖ monografie, části monografií, akademické práce, příspěvky ve sborníku, novinové články, ostatní články, seriály, www stránky a e-články
- pokus o plnohodnotný citační SW
  - ❖ verze 2.0 = funkce webu 2.0
  - ❖ 15 modulů + 2 šablony

Nová verze Citace.com

- 14.12.2011
- podpora nové normy ČSN ISO 690
- nové rozhraní, více modulů
- zjednodušení
  - ❖ zrušení nepoužívaných funkcí (např. RSS)
  - ❖ odstranění omezení systému
    - povinná pole, doporučení
  - ❖ import záznamů - našeptávače (ISBN, název)
  - ❖ krátká registrace
  - ❖ větší propojení na obsah

Připravujeme

- podpora více jazyků
- rejstříky - vydavatelé, edice, napojení na DB knižních obchodů, SČKN,...
- uživatelské sdílení
- plug-in do prohlížeče
- expanze na mobilní zařízení

Další aktivity

- implementace do katalogů
- školení a citační osvěta (3Q/2012)
- komerční systém Citace Pro (1Q/2012)
  - ❖ testujeme na VUT
  - ❖ více citačních stylů, podpora více jazyků
  - ❖ propojení s institucí (např. design, citace v katalogu,...)
  - ❖ automatické importy
  - ❖ propojení s free verzí
  - ❖ plug-in do prohlížeče, rozšíření do Wordu, propojení s EIZ
  - ❖ mobilní aplikace

Hlasování – nové logo

1

2

3

4

5

Více info o citačním SW

- Bibliografické manažery (Infogram)

Propojení s DB

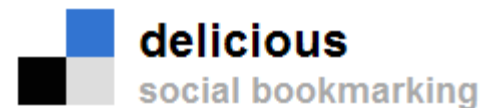
- přímý link
  - ❖ Refworks z ProQuestu
- exportní soubor
  - ❖ Endnote z ProQuestu

Sociální bookmarky

- uchovávání odkazů online
- sdílení odkazů
- tagování
- hodnocení, komentáře
- smysl sociálních bookmarků:
  - ❖ sdílení svých znalostí
  - ❖ rozšiřování vlastních obzorů
  - ❖ dostupnost

Del.icio.us

- www.delicious.com nebo del.icio.us
- založeno 2003 (2005 - Yahoo)
- >300 nových odkazů za minutu
- údajně nejpopulárnější
- nutná registrace
- odkazy z jiných stránek
- tagy

Digg

- www.digg.com
- založeno 2004
- nutná registrace
- odkazy z jiných stránek
- předem definované tagy

Jagg.cz

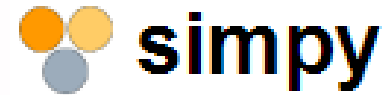
- www.jagg.cz
- minimum funkcí, česky
- občas zbytečně složité
- nutná registrace
- odkazy z jiných stránek
- vlastní tagy
- sledování zdrojů, RSS

Linkuj.cz

- www.linkuj.cz
- český
- nutná registrace, potvrzení na email
- vkládání odkazů + odkazy z jiných webů
- komentáře

Další sociální bookmarky

- [Furl](#)
- [Simpy](#)
- [Reddit](#)
- a další

Další info o citacích a citačním SW

- norma ČSN ISO 690
- norma ISO 690:2010

Zdroje

- norma ČSN ISO 690
- norma ISO 690:2010
- interpretace normy ČSN ISO 690 (aktuální verze)
  - ❖ BIERNÁTOVÁ, Olga a Jan SKŮPA. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů: dle ČSN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011* [online]. Brno, 2.9.2011. Dostupné z Citace.com. PDF, velikost souboru 1.3 MB.
  - ❖ BIERNÁTOVÁ, Olga. *Bibliografické citace dle aktualizované normy ČSN ISO 690* [online]. Zlín: Knihovna Univerzity T. Bati, 2011 [vid. 2011-11-30]. Dostupné ze Slideshare. PPT prezentace.
  - ❖ BRATKOVÁ, Eva. *Bibliografické reference* [online]. [Praha], 6.10.2006, last updated 2011-10-10 [vid. 2011-11-30]. Dostupné z <http://www1.cuni.cz/~brt/bibref/bibref.html>
  - ❖ TKAČÍKOVÁ, Daniela. *Jak zpracovávat bibliografické citace* [online]. Ostrava: Ustřední knihovna Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava, 2008, aktualizováno 2011-11-27 [vid. 2011-11-30]. E-kurz volně dostupný z <http://knihovna.vsb.cz/kurzy/citace/index.html>

Zdroje

- **citování dle ČSN ISO 690 a 690-2 (stará norma)**
  - ❖ BRATKOVÁ, Eva. *Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2* [online]. Praha, Komise eVŠKP, 22.12.2008. Dostupné z <http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf>. PDF, velikost souboru 860 kB.

Závěr

Děkuji Vám za pozornost

Martin Krčál
krcal@fss.muni.cz